

АБРАИМОВА Е.М.

**АҒЫЛШЫН ТІЛІ ПАՒИ САБАҒЫНДА
ПАЙДАЛАНУҒА АРНАЛҒАН
ЛЕКСИКА-ГРАММАТИКАЛЫҚ,
ФОНЕТИКАЛЫҚ ЖӘՒЕ ДИДАКТИКАЛЫҚ
КОСЫМША МАТЕРИАЛДАР**

(ағылшын тілі паՒи бойынша әдістемелік көмекші құрал)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
«А.С.ДҮШКІН АТЫНДАҒЫ ОҒТА МЕРТЕБЕ» КММ

АБРАИМОВА Е.М.

АҒЫЛШЫН ТІЛІНӘН САБАҒЫНДА ПАЙДАЛАНУҒА
АРНАЛҒАН ЛЕКСИКА-ГРАММАТИКАЛЫҚ,
ФОНЕТИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ДИАКТИКАЛЫҚ ҚОСЫМША
МАТЕРИАЛДАР
(ағылшын тілінің бойынша әдістемелік комитеті құрды)

ӨСКЕМЕН,
2019

Жаппа редакциясын басқарған филология ғылымдарының докторы,
профессор **Әбікенова Г.Т.**

Әдістемелік құралды баспаға «А.С.Пушкин атындағы орта мектептің»
КММ әдістемелік кеңесі ұсынды.

«Өлеу» «Ылқыттың» Ауртыру Ұлттық Орталығы» АҚ Финалы «Алматы
облысы бойынша іслелог мамандықтарының біліктілігін арттыру
институтының» бағдарла ұсынған нұсқалық негіздеме әзірленді, түсіксіз
сарашылар сараптамасынан өткен.

Рецензент – Қазақ инновациялық технологиялар-дан университетінің
доценті, филология ғылымдарының кандидаты **Тайнұлынова Ф.А.**

А - 32

Абраимова Күрсежан Мұратжановна

Атылшын тілі пәні сабағында пайдалануға арналған лексика-
грамматикалық, фонетикалық және диалектикалық қосымша материалдар
(ағылшын тілі пәні бойынша әдістемелік көмекші құрал). «А.С.Пушкин
«Zhanibon» ВУ РВО -2019 ж., - 60 бет.

Усынылып отырған әдістемелік көмекші құралда ағылшын тілі пәні
сабағында пайдалануға арналған лексика-грамматикалық, фонетикалық және
диалектикалық қосымша материалдар топтастырылған. Сонымен бірге,
ағылшын тілі пәні сабағында пайдалануға арналған лексика-грамматикалық,
фонетикалық және диалектикалық қосымша материалдар арқылы оқушылардың
пәнге деген қызығушылықтарын арттыру, үш түрлі тіл саясатын жүзеге
асаруға бағытталған жағдайлар мен тапсырмалар реті қамтылған.
Көмекші құрал жаппа орта білім беретін мектептің ағылшын тілі
мұғалімдеріне арналған.

УДК 372.8:811.111

ББК 74.261.7Англ

Усынылып отырған әдістемелік көмекші құрал грамматикалық,
лексикалық тақырыптарды қамтыған. Сонымен қатар, ағылшын
тілін оқушыларға игеруге арналған түрлі ағылшын тілінің лексика-
грамматикалық категориялары қамтылып, грамматикалық тақырыптар
сызбалар, мысалдар мен сұрақтар арқылы берілген жағдай-
тапсырмалар да көмекші құралдың әдістемелік маңызды байытқын.
Жағдайлар дәлелі бойынша құралы, бірізділік пен жүнелік
сияқты, бұл оңай жағдайлардан бастап қиын жағдайларға көшу
үрдіде көрініс берген. Көмекші құралда «About myself» («Өзім
жайлы»), «My family» («Менің жанұям»), «My daily routine» («Менің
күнделікті өмірім»), «My flat/house» («Менің пәтерім/үйім») сынды
тақырыптар қамтылған Сондай-ақ, «The United Kingdom of Great
Britain and Northern Ireland», «Canada», «The United States of America»,
«Australia», «New Zealand», «Kazakhstan» мемлекеттері жайлы
мәтіндер оқытылды. Көптеген мәтіндер көрнекі суреттермен
көмделген. Әр мәтіннің алдында оқушылар жаңа сөздермен
тапсырғылып, әрі мәтіннен кейін тапсырмалар мен сұрақтар
топтамасын жинақталған. Сонымен қатар әр тоқсанда жазылатын
миаесті бақылау жұмысына дайындық ретінде тапсырмалар
көрсетілген. Әдістемелік құрал орта мектептің 10-11 сынып
бағдарламасы бойынша жасалған.

Көмекші құрал ағылшын тілінен сабақ беретін мұғалімдерге,
сондай-ақ білім беру ұйымдарындағы мемлекеттік тілді оқыту
мәселесіне қызығушылық танытатын көпшілік қауымға арналған.

Lesson 1.

Ағылшын тілінің әліпбиі. Дыбыстар. Бұрындар түрлері.

Vocabulary:

- 1) **Alphabet** – әліпби (алфавит)
- 2) **Letter** – әріп
- 3) **Capital letters** - бас әріптер
- 4) **Small letters** - кіші әріптер
- 5) **Vowel** – дауысты
- 6) **Consonant** – дауыссыз

Ағылшын тілі әліпбиінде 26 әріп бар: азырағын 20 дауыссыз және 6 дауысты дауыстыларды: а, е, і, о, и, (y).

Бас әріптер (үлкен әріп) – **uppercase** немесе **capital letters**, ал кіші әріптер **lowercase** немесе **small letters**.

Аа	Кк	Нн
Bb	Ll	Oo
Cc	Mm	Vv
Dd	Nn	Ww
Ee	Oo	Xx
Ff	Pp	Yy
Gg	Qq	Zz
Hh	Rr	
Ii	Ss	
Jj		

Ағылшын тілінде бұрындардың оқылуы бойынша 4 түні бар.

1. **Ашық бұрындар:** дауысты әріптің аяқталмайды. Ашық бұрындарды дауыстылар аяқталғанда қалай оқыды, бұрында да солай оқылады. **Example:** take, me, my, fine
2. **Түйік бұрындар:** дауыссызбен аяқталады. Бұл бұрында дауыстылар қысқартылған оқылады. **Example:** cat, dog, bus, red
3. **Үшінші тип – бұл бұрында дауыстыдан кейін r әріні тұрады (бұрыннан соңында) немесе t + дауысыз.** Бұл бұрында дауыстылар ұзақ оқылады. **Example:** car, sport, her, bird
4. **Төртінші тип – бұл бұрында дауыстыдан кейін r әріні t дауыссыз тұрады**

Exercises:

- Exercise 1. Сөздерді әліпбиіне белгісте қойыңыздар:**
- a) Pen, apple, black, end, table, sport, bird, desk, plate, wire, here, zebra
 - b) Sit, name, summer, boy, wolf, cat, map, football, lamp, zero, yard

Exercise 2. Сөздерді әріптен айтып, оқыл шартында.

Gentle, city, case, sky, page, gym, solve, wet, kill, absent, job, sorry, fight

Exercise 3. Тіксіз әріпті қойыңыздар:

Cl...b, ...ry, mol...er, sis...t, ei...ht, o...ange, bla...k, ap...le, gre...n, plea...e, th...e, fl...re, brot...er, ...ame, zer..., Engli..., h, bo..., k, p...n, com..., iter, wi..., dow, ho..., se

Exercise 4. Read these words correctly:

Day, people, time, know, use, play, week, night, go, time, true, map, bread, little, bottle, bus, nut, far, her, first, sport, summer, square, here, door, bear, air, deer, sure, floor, lie, type, pure, care, more, girl, skirt, special, by, sea, bid.

Exercise 5. Learn by heart these proverbs (мақал-мәтелдер) and try to give the translation.

1. It is never late to learn.
2. Repetition is the mother of learning
3. To know everything is to know nothing.
4. Knowledge is power.
5. Better late than never.
6. Time is money.

Learn by heart:

Stand up! Attention! The students of group one hundred and three are ready for the English lesson. All are present today, (Students A, and B, are absent today. Student A is ill. Student B is on duty.) Today is the fifth of September, Tuesday. Reported by Student C

Answer the following questions:

- 1) How many letters are there in English Alphabet?
- 2) How many vowel letters are there in English Alphabet?
- 3) How many consonant letters are there in English Alphabet?

Lesson 2.

Дайыссыз жана дайыссыз апиттирестеринин оозуу эгекереги.

Дайыссыз апиттирестер

- ai - [ei] — rain [reɪn]
- ay - [ej] — play [pleɪ]
- ei - [ei] — vein [veɪn]
- ey - [ej] — grey [greɪ]
- ea - [i:] — tea [ti:]

ee - [i:] — tree [tri:]

oo - [u] — book [bʊk]

oo - [u:] — pool [pu:l]

ew - [ju:] — new [nju:]

Дайыссыз апиттирестер

[s] before e, i, y — city [sɪti]

[k] before other vowels — cake [keɪk]

[dʒ] before e, i, y — gym [dʒɪm], geology, geography.

[tʃ] before other — go [gəʊ], game.

ch - [tʃ] — cheese [tʃi:z], children.

sh - [ʃ] — shop [ʃɒp], she, fish.

ck - [k] — clock [klɒk], Nick, stick.

kn - [n] — knife [naɪf], know.

ph - [f] — phone [fəʊn], geography.

wh - [h] before o — how [haʊ], who.

wh - [w] — what [wɒt], where, when, why.

th - [θ] — thank [θæŋk], thick, thank.

th - [ð] — the [ðə, ði:], this.

wr - [r] — wrong.

ng - [ŋ] — song, sing, bring, ring.

tch - [tʃ] — watch, pitch.

cial - [ʃi:] — special, social.

cient - [ʃi:] — efficient, sufficient.

Exercises:

Exercise 1. Кезеңи кошуп дайыссыз оозун тапкан, дайыссыз мүдгөстөрүн оозууна мен бөлүшүрө.

- a) Thing, song, king, wrong, young, ring, morning, evening;
- b) Ink, sink, milk, link, wink, drink, think, rick, thank;
- c) Show, ship, shame, shore, share, shell, English, slush;
- d) Thank, think, thin, thing, thirsty, thousand, three, throw, both, bath, clothe, earth.

e) The, this, that, these, those, there, then, they, them, with, smooth, mother, brother.

f) Time, town, torn, concert, to the concert, straight to the concert, taxi straight to the concert, take a taxi straight to the concert.

g) Care, case, cause, coat, call, cold, cards, class;

h) Gate, garden, grow, good, grass, green, great, guess, gun, game;

i) Know, knock, knee, knife, knew, knight;

j) Hook, stool, goose, tooth, foot, noon, moon, loose, shoot.

Exercise 2. Коңур айнууларга жазылат.

[nju:], [naɪ], [sɪnə], [peɪn], [meɪ], [seɪ], [sɪ:], [bi:], [hʌk], [fu:], [keɪk], [raʊn]

Exercise 3. Read these words correctly:

Name, new, main, thank, chain, toy, near, fire, shower, town, the, house, so, sure, here, age, children, child, write, who, wash, phone, knife, book, clock, tea, grey, cheese, how, gym, city, cake, mother, who, take, photo, cook, know, shoe, bear, black, think, lake, shirt, weather, chair, rather, goose, cook, clay, pear, elephant, food, room, sandwich, school, see, special, efficient.

Test

Exercise 4. Айык жанына табылат.

- 1) Bad, am, and, has, have
A) [eɪ] B) [æ]
- 2) Name, Jane, take, play, Jake
A) [eɪ] B) [æ]
- 3) Lake, pilot, Mike, fine, driver
A) [aɪ] B) [i]
- 4) Ten, pen, hen, red, yes
A) [i:] B) [e]
- 5) Not, got, doctor, from, hot
A) [aʊ] B) [ɒ]

Test

Exercise 5. Айык жанына табылат.

- 1) Check, can, cat, come, cow,
A) [k] B) [s]
- 2) Good, dog, tiger, game, green
A) [dʒ] B) [g]
- 3) Pigs, pens, pencils, dogs, hens
A) [z] B) [s]
- 4) Black, clock, duck, back, back,
A) [k] B) [s]

- A) [k] B) [sk]
 5) They, that, with, the, there
 A) [θ] B) [θ]

Exercise 6. Try to read these tongue-twisters (жамааттамтар) as quickly as you can.

1. I scream, you scream, we all scream for ice-cream.
2. If you, Andy, have two candies, give one candy to Sandy. Andy

Lesson 3. Арай центінен басқа барлық центіргіналет жіктік есімдіктер. Present Simple талмаулары to be етістігі.

Аралдың түпнұс жіктік есімдіктер центірет. Соңымен етеп олар бақтыс қызметін атқарса, онда арай центіргіне тұрар. Етеп томмақтыдан қызметін атқарса, онда арай центіргінен басқа барлық центіргіне тұрар.

Арай центігі	Арай центіргінен басқа барлық центіргіналет жіктік есімдіктер.
I (ə) meŋ	Me (mae, meɪə) маған, мені
You (ju) ɔn	You (ju:ce, ju:z) сарай, сені
He (ou) ɔn	Him (em, ɪm) оған, оны
She (ou) ɔn	Her (ɜ:ɪ, ɛ:ɪ) оған, оны
It (ɪt, ɪn, ɪnə) ɔn	It (ɪ:ɪ, ɛ:ɪ) оған, оны
We (maɪ) ɔn	Us (nəʊ, ɪnə) бізге, бізді
You (ju) ɔn	You (ju:ɪn, ɪnə) сіздерге, сіздерді
They (ou) ɔn	Them (ɪm, ɪn) оларға, оларды

Exercises:

Exercise 1. Translate the pronoun into brackets.

1. (Men) am at the English lesson now.
2. (On (Oh) is at home on Sundays.
3. (Omp) are present today.
4. (On (Oina) is a teacher of English at our Institute.
5. (Bɪ) are busy now.
6. (Cɪn) are my best friend.
7. (Cɪnɪp) are first-year students.

Exercise 2. James is talking about himself and his family. Put subject pronouns (I, you, etc.) in the gaps.

Hi! I am James and (1) live in Australia. (2) have got two brothers. (3) are called Pete and Mike. My mother works at the hospital. (4) is a doctor. My father works in a sports shop. (5) works very hard. The shop makes a lot of money, and (6) is always full of people.

Exercise 3. Now put object pronouns (me, you, etc.) in the gaps.

On Saturdays I work for my father. I help (7) in the shop, and he gives (8) some money. On Sundays we go to the beach. We have two dogs, and we take (9) with us. We also take a ball and they play with (10) in the beach while we swim in the sea.

Exercise 4. Now put object or subject pronouns in the gaps.

At the moment I am at university. I am studying business. (11) is an interesting subject. Two of my schoolfriends are at university with (12) Our teachers are good but (13) give (14) a lot of work to do. Next week (15) are all taking our first exams. I want to get good marks in (16)

Present Simple талмаулары "to be" етістігі

	+	-
I am a teacher. He is a student. She is a doctor. It is a desk. We are Kazakh. You are students. They are friends.	I'm not He isn't She isn't It isn't We aren't You aren't They aren't	Am I a teacher? Is he a student? Is she a doctor? Is it a desk? Are we Kazakh? Are you students? Are they friends?
Contractions	Short answers	
I'm He's She's It's We're You're They're	Yes, I am. Yes, he is. Yes, she is. Yes, it is. Yes, we are. Yes, you are. Yes, they are.	I am not a teacher. He is not a student. She is not a doctor. It is not a desk. We are not Kazakh. You are not students. They are not friends.
		No, I'm not. No, he isn't. No, she isn't. No, it isn't. No, we aren't. No, you aren't. No, they aren't.

Exercise 5. Am, is, are етістіктерін тиісті жерге қоюмауыңар.

- 1) Mərat ... my classmate. His surname ... Mərat. He ... Kazakh. His favourite subjects ... Math, English and Art. 2) December, January and February ... winter months. 3) My favourite sports ... badminton and football. 4) My telephone number ... 0865. 5) How ... you? I ... all right. 6) They ... good friends. 7) Mary and I ... classmates. 8) Where ... you from? 9) How old ... you? I ... 17 years old. 10) What ...

your hobby? 11) We ... not bad boys. 12) ... I right? Yes, you ... 13) ... they schoolchildren? 14) ... if your bag? No, it ... not.

Exercise 6. Сөздерді аяқтаңыз. Жістік есімдіктеріңізді him /one және I,6. қолданыңыздар.

1. I don't know those boys. Do you know
2. I'm talking to you. Please listen to
3. He likes the ball. He wants to buy
4. Where are the tickets? I can't find
5. I don't like dogs. I'm afraid of
6. We want to see them but they don't want to see
7. Where is Ann? I want to talk to
8. We are going to the cinema. Do you want to come with

Exercise 7. Am, is, are етістіктерін тиісті жерге қолданыңыздар.

1. She ___ a doctor.
2. My friend ___ not a scientist, he ___ a journalist.
3. My brother ___ a financial manager. He ___ at work.
4. ___ your friend a doctor? - Yes, she ___.
5. ___ you at home? - No, I ___ not at home. I and my husband ___ at work.
6. My brother ___ a financial manager. He ___ at work.
7. ___ she a doctor? - Yes, she ___.
8. ___ your sister an artist? No, she ___ not an artist, she ___ a teacher.
9. ___ your brother at work? - Yes, he ___.
10. ___ your sister at work? - No, she ___ at school.
11. My ___ mother ___ at work.
12. ___ this her painting? - Yes, it ___.
13. She ___ an artist.
14. This ___ my car.
15. My friend ___ a designer.
16. I ___ at work.

Exercise 8. Write questions using the words in brackets () and a form of the Questions

- Answers**
- (you/Spanish)? *Are you Spanish?* - No, I'm French.
1. (you/hungry)? - No, I'm thirsty.
 2. (she/your sister)? - No, she's my mother.
 3. (I/late)? - No, you're on time.
 4. (they/from America)? - No, they're from Canada.
 5. (he/ a tennis player)? - No, he's a footballer.
 6. (you/happy)? - No, I'm sad.
 7. (she/at home)? - No, she's at work.
 8. (he/twenty)? - No, he's eighteen years old.

Exercise 9. Try to read these tongue-twisters (жаңыртпаңтар) as quickly as you can.

1. He went to sea to see what he could see and all he could see was sea, sea, sea.
2. If white chalk chalks on a blackboard, will black chalk chalk on a white blackboard.

• Vocabulary:

1. Nice to meet you! - Көргеніме қуаныптымын!
2. See you soon! - Кезек келескенде!
3. Take care! - Аман бол! (Сау түр!)
4. Call me in the evening! - Мған кешке хабарлас!
5. Remember me to your sister. - Аяйына менен сәлем айт!
6. I wish you success! - Мен саған сәттілік тілеймін!

«Келесу-қолтағу» («Meeting - Farewell») диалогы

- Hello, Mike! Nice to see you!
- Hello, Sam! How are you?
- I'm fine, thanks. And how are you?
- Thank you. Not too bad.
- Let's go somewhere together!
- OK! Call me in the evening.
- So long. I wish you success!
- The same to you. Remember me to your sister. Good-bye!
- Bye-bye!!!

Make your own dialogue on theme "Meeting - Farewell"

Lesson 1. Түзелдік және сілтеу есімдіктері. "Таңалық" диалогы.

Ауылдан таңалық тәуелдік есімдіктер жеткен тәуелділігін білдіреді. Түзелдік есімдіктердің екі түрі бар: олар келісетік (относительная) және абсолютті.

Категория (Относительная форма)	Абсолютная форма
My sister Your cousin His cousin Her cousin His cousin Her cousin Your cousin Their cousin	Моя сестра Ваш двоюродный Его двоюродный Ее двоюродная Его двоюродный Ее двоюродная Ваш двоюродный Их двоюродный

My family is large. Моему семейству много.
This is her car. Это ее машина.

Exercises:

Exercise 1. Дайте ответы на вопросы.

- 1) Is that your/yours book?
- 2) That is not my/mine ball. My/mine is red.
- 3) They know our/ours friends, but we don't know their/their.
- 4) Bob has got a dog but I don't know his name.
- 5) These books are my/mine but this newspaper is your/yours.
- 6) My/mine hands are cold.
- 7) She went out to meet a friend of her/hers.
- 8) I gave him my/mine address and she gave me his.

Exercise 2. Анык жерги жертик және тегертик есімдіктері арқылы суреттегілерді суретте.

With whom? (кіммен?)

1. John likes to play with m.....
2. John likes to play with y.....
3. John likes to play with h.....
4. John likes to play with h.....
5. John likes to play with u.....
6. John likes to play with l.....
7. I must visit father's sister on Monday. Will go with
8. I am in front of the blackboard. The blackboard is behind
9. There are two children under the tree. Look at
10. This is my pencil and that is y.....
11. Is that picture yours? No, it's h.....
12. This is our house and that one? That one is l.....

Clarey есімдіктері (the demonstrative pronouns) затқа көрсетіледі.

Жекеге түрі	Көпше түрі
this - бұл	these - бұлар
that - оны	those - онылар

This (these) есімдігі жақын маңдағы затты айтады. Коллажыңыз.

This book is interesting. These books are interesting.
That (those) есімдігі алыстағы затты айтады. Коллажыңыз.
That book is on the table.
Those books are on the table.

Exercise 3.

Exercise 4. Put this or these in the gaps.

- For example: I would like to buy this book, please. How much is it?
 1. Could you tell me where bus goes, please?
 2. questions are difficult. Could you help me?
 3. sandwiches are mine. Yours are on the table.
 4. is wonderful! I love a hot bath after work.
 5. Have you got some cheaper pens? are very expensive.

Exercise 5. Put that or those in the gaps.

1. Look at clouds. I am sure it is going to rain.
2. Did you enjoy film? I thought it was boring.
3. Let's cross the road taxi is free.
4. flats are all very expensive, because they are in the centre of town.
5. was beautiful! I was so hungry.

Exercise 6. Try to read these tongue-twisters (жамааттаулар) as quickly as you can.

1. How much wood would a wood-chuck chuck if a wood-chuck could chuck wood?
2. There's no need to light a night light on a light night like tonight.

3. Smile a while and while you smile, other's smile and then there'll be miles of smiles.

4. Never trouble trouble till trouble troubles you, it only doubles trouble troubles too.

- 5. Why do you cry, Why, Why do you cry?
- Why, Why? Why, Why?
- Why, Why? Why?

Штудиялық тақырып "Tanyau" ("Acquaintance") диалогы

☛ Vocabulary:

1. Could I make acquaintance with you? – Сізбен (сенмен) танысуға бола ма екен?
2. What is your surname? – Фамилияңыз қандай?
3. Where are you from? or What city (country) are you from? – Қай қала (елден) несіңіз?
4. How old are you? – Жасыңыз нешеге?
5. What is your hobby? – Хоббиыңыз қандай?
6. You have a nice name. – Атыңыз ақсаң екен.
7. Glad to meet you! – Сендермен танысқанымда қуаныштымын.
8. Excuse me, what is the spelling of your name? – Кеуіріңіз, фамилияңыз қандай жазылады?
9. Let me introduce my friend (my brother, my parents, my sister etc.) to you. – Сізге өзімнің досымды (атамды, аға-ағамды, әйелімді, т.б.) таныстыруға рұқсат етіңіздер.

"Tanyau" ("Acquaintance") диалогы

Рольдермен диалогты оқып шығыңдар, оны ауыарыңыздар.

- Hello!
- Hi!
- What is your name?
- My name is Asel. And you?
- My name is Sasha. Nice to meet you.
- Nice to meet you too.
- How old are you?
- I am 16. And you?
- I am 17. Where are you from?
- I am from Seney. And you?

I am from Almaty. Where do you study?
I study at Seney Geological Prospecting College. And you?
So do I. What is your hobby?

- Painting.
- My hobby is sport.
- What is your favourite sport?
- Football.
- Sorry, I must go. What is your telephone number?
- 35-39-12.
- I will call you in the evening.
- OK.
- Goodbye!
- Bye-bye!

Make your own dialogue on theme "Acquaintance".

Көлем 5. Зат есімнің көпше түрі

Ағылшын тіліне зат есімдер жекеше түрден "s (-es)" жалғулары арқылы өрнектелі. Мысалы:

- 1. a book - books кітап - кітаптар
- 2. a table - tables стол - столдар
- 3. a bridge - bridges көпір - көпірлер
- 4. a boy - boys ұл - ұлдар
- 1. Every day есім - е, -ss, -ch, -sh, -x, -o аяқталса, онда -es жалғуы жалғаныды.
- 2. Every day есім дәуірісізге аяқталса + u онда y - i әріпінше ауысады және -es жалғуы жалғаныды.
- 3. Every day әріпінше аяқталса дәуірісізге тұрса, онда зат есімнің көпше түрінде y - i то ауыспайды және s жалғуы жалғаныды.
- 4. Every day есім - f -fe аяқталса, онда, - f -fe -v ауысады және -es жалғуы жалғаныды.
- 5. Every day есім - w аяқталса, онда, - w -v ауысады және -es жалғуы жалғаныды.

Көрсетке бағдарланбағандық сөздер:

a woman – women
 a goose – geese
 a tooth – teeth
 a foot – feet
 a child – children
 an ox – oxen

Exercises:

Exercise 1. Мына зат есімдерді қолле типіне аударыңыз:

Place, library, language, dress, fly, watch, clock, country, eye, bus, bush, party, ray, thief, company, Negro, mass, leaf, wolf, glass, key, fox, half, life, day, play, factory, city, hero, man, woman, tooth, foot, goose, child, mouse, ox, party.

Exercise 2. Зат есімдерді қолле түрлеріне жіктеңіз:

Feel, oxen, wolves, wives, men, women, children, teeth, geese, copies, shelves, mice, cities, dishes, classes, leaves, knives, matches, families.

Exercise 3. Керекті есімдерді қолле түрлеріне жіктеңіз.

1. This is a star.....
2. This is a boy.....
3. This is a baby.....
4. That is a plate.....
5. That is a flower.....
6. That is a bookshelf.....
7. Is this a sofa?.....
8. Is this a bookcase?.....
9. Is this a man?.....
10. Is that a hat?.....

☛ Vocabulary:

1. Let me introduce myself. – Оған таныстырып рұқсат етіліңер
2. Discuss – талдау
3. Listen to the tape-recorder – магнитофон тарту
4. Busy – бос емес
5. Free – бос
6. Favourite – сүйікті
7. Study – оқу (дүңік)
8. To go to the cinema – кинотеатрға бару
9. Subject – таң
10. Motherland – Отан

Read and translate the text.

About myself

My name is Russian. My surname is Isakov. I am Kazakh. I was born on the fourth of February in 1990 in Almaty. I am 18. My motherland is Kazakhstan. I live in Seney. My address is 20, Karmenov Street, flat 25.

I have a family. My family is not very large. My mother's name is Diana. My mother is a teacher. My father's name is Rafael. My father is a businessman. I have a sister. Her name is Dilyara. She is a student.

I am a student. I study at the Seney Geological Prospecting College. My favourite subject is English. I speak Kazakh, Russian and English. My hobby is reading. I like listening to music.

I have many friends. I like sports very much. I play football, basketball and tennis.

☛ Answer the following questions:

1. What is your name?
2. When were you born?
3. Where were you born?
4. What is your nationality?
5. How many brothers or sisters do you have?
6. Where do you study?
7. What languages do you speak?
8. What is your hobby?
9. Do you like English?
10. What is your favourite sport?
11. Do you love your motherland?

☛ About myself. тақырыбы бойынша кінтіріп әзірле жаз.

Lesson 6. Possessive's nouns (Зат есімнің тәуелді ентірі)

Ағылшын тіліне зат есімдердің екі ентірі бар: жік ентірі мен арай ентірінен басқа барлық ентірілер немесе тәуелді ентірі. Жекше түрде тәуелді ентірілер зат есімдер аностроф және “-s” ақырталымды қосалыға арқылы жасалына, мысалы:

My sister's car – менің әпсесімнің машинасы
 Karim's pen – Қаримнің қаламы

Қолле түрлері зат есімдерге бір зат тәуелденгенде “s” жалғайды екі түрлі болып жасалынады.

- ☛ ерл қолле түрлері зат есім -s әрпіне аяқталға, оқиға, зат есімнің соңына -s әрпінен соң тез және аностроф қойылады; the friends' book, the houses' roof
- ☛ ерл қолле түрлері зат есім басқа әрпіне емес аяқталға, оқиға, аностроф зат есімге -s әрпінен бұрын жалғайды; the children's game, the men's sock

Аностроф қойылымдарың жаздығың

Егер айтты түйсуден тұран "of" көмекші сөз болса, "of"-тан кейін үй, тинарар, объект немесе жиһаз деген сөздер тұратын болса, оларды "s" формасында түйсудегенге ешкімнің иностроф, s ари жазымайды. Мысалы door of the car = car door, room of the hotel = hotel room, leg of the table = table.

Есте сақтаңыз!

Бір зат екі немесе бірнеше сөзден тұратын топтан тұратын зат есімге түйсін тұрса, "s" түйсудік жауабы сөзге жалданады. Мысалы: the brother-in-law's sister, Sapper and Madina's son.

Exercise 1. Зат есімнің түйсудің центріне айналдырыңыз.

For example:

1. the camera / Tom	11. the car / my friends
→ Tom's camera	
2. the eyes / the cat	12. the dog / the boys
3. the top / the page	13. the dress / Jane
4. the daughter / Mr Smith	14. the ball / the girls
5. the toys / the children	15. the price / the coat
6. the names / your friend	16. the ring / Susan
7. the man / name	17. the rackets / the players
8. the car / Mike	18. the house / the Coopers
9. the garden / our neighbours	19. the uncle / Bill
10. the birthday / my father	20. the waiting room / the doctor

Exercise 2. Маана қолдана беріп түйсудің центріне жазыңыз.

For example: The new club of the workers. The workers' new club. The letter Pete. Pete's letter.

1. The ball of the dog.
2. The skateboard of that man.
3. The songs of the child.
4. The umbrella of my grandmother.
5. The room of my friend.
6. The questions of son.
7. The wife of my brother.
8. The table of our teacher.
9. The poems of Pushk.
10. The voice of this girl.

Exercise 3. Кеңес қолдана беріп түйсудің центріне қойып, баяндама жазыңыз.

For example: The room of my friend. My friend's room.
1. The questions of my son.

2. The wife of my brother.
3. The table of our teacher.
4. The poems of Pushkin.
5. The voice of this girl.
6. The new club of the workers.
7. The letter of Pete.
8. The car of my parents.
9. The life of this woman.

Exercise 4. Кеңес сөз тіркесі еркін аулаңдырыңыз.

1. Суықтарға жүйсіктері.
 2. Мейлін денеміздің жапырақ.
 3. Мағартаң көкесті.
 4. Мейлін баулауыңды асаң.
 5. Мейліндегі қолмақорға.
 6. Ероғрға қолғаң.
 7. Оғанға фотомашың.
- III. Textual theme: "My family".**

Vocabulary:

1. Family – отбасы
2. Parents – ата-ана
3. Grandparents – ата-әке
4. Large – үлкен
5. Small – кіші
6. My family consists of seven people. – Мейлін отбасым жеті адамнан тұрады.
7. Each other – бір-бірін
8. Go for a walk. – сәйрену е уақы
9. Member – мүше
10. I am proud of my family. – Мен өз отбасымды мақтан тұтымын.

Read and translate the text.

My family

My name is Alex. I have a family. My family is not large. My family consists of four people: a father, a mother, a sister and me.
My father's name is Oleg. He is 40. He is a doctor. He works at the hospital. My father likes football. We often go to football matches.
My mother's name is Irina. She is 38. My mother is an accountant. She works in the bank. My mother likes cooking and playing tennis.
I have a sister. Her name is Olga. She is 19. She is a student. She studies at the university. My sister likes swimming.
Our grandparents don't live with us. We visit them at weekends.
Our family is very friendly. I love my family very much.

Answer the following questions:

1. How many members are there in your family?
2. Do you have a brother or a sister?
3. Where do your parents work?
4. How old are your parents?
5. What is your mother's name?
6. What is your father's name?
7. Do you have grandparents?
8. Are your grandfather and grandmother pensioners?
9. Where do your grandparents live?
10. What does your mother like doing?
11. What does your father like doing?
12. Are you proud of your family?

«My family» тақырыбы бойынша кіндігім әңгіме жаз.

Lesson 7.

The article (Артикль)

Артикль тізіміне артикльдердің екі түрі бар: белгілілік артикль (the definite article) және белгісізлік артикль (the indefinite article): *a/an*.

a/an — белгісіз, біртүрлес заттар тобына жатқанды, әңгімедеусыздарға белгілі затты анықтайды. Ол *one* деген сан есімнен шыққан, сондықтан зат есімнің соңына үлгіні қоспайды. Артикль *a* ер зат есім дәуісіз дыбыстан басталса, мысалы: a book - кітап, a big apple - үлкен алма, an apple - алма ер зат есім дәуісіз дыбыстан басталса қойылады. Мысалы: an egg - жұмыртқа, an old man - көрі кісі.

the — белгілі, нақты затты көрсетеді. Бұл артикль *that one* деген сөз есімдігінен шыққан, сондықтан кітап зат есімнен көнше түрде және жеке түр қолданылады.

Артикльдердің қолданылуы:

a/an санаптың зат есімге ғана, жекеше түрде қолданылады.

— *the* кез келген зат есімдермен қолданылады: *the cat, the cats, the street*. Көнше түрдегі зат есім мен санаптың зат есімдер артикльмен қолданылады.

Exercises:

Exercise 1. Fill in the gaps.

Exercise 2. Select a or an.

1. I have got ... big shirt.
2. She has got ... orange ribbon.
3. I'm ... Swedish girl.
4. He is ... English boy.
5. What ... old man!
6. Give me ... pencil, please.
7. I can see ... yellow car.
8. There is ... cat.

Exercise 3. Put a or an in the gaps.

- I bought a new car yesterday.
 - It is an old film.
- interesting book.**
1. She is reading
 2. They have got
 3. It is
- house.**
1. It is
 2. They have got
 3. It is
- cheap restaurant.**

REMEMBER! Use a/an + job, e.g. He's a musician. NOT He's musician. Don't use a/an with plurals, e.g. They're doctors. NOT They're a doctors.

Vocabulary:

1. Get up - тұрғы
2. Wake up - ояну
3. Do exercises - жатпаулап жазу
4. Clean my teeth - тісшегімді тазалау

5. **Make the bed** – тәгек жайуу
6. **Have breakfast** – таңат ас жуу
7. **Have lunch** – түзт ас жуу
8. **Have dinner** – кезик ас жуу
9. **Have a rest** – демалуу, тынгуу
10. **Go to college** – кочмаккөргө баруу
11. **Free time** – бос убакыт
12. **Go to bed** – уйкука баруу

Read and translate the text.

"My daily life"

I get up at 7 o'clock. I wash, clean my teeth and comb my hair. I have breakfast at seven. Usually I eat a sandwich and drink a coffee. Then I dress at college. Our lessons begin at quarter past eight. At quarter past eleven we have our lessons finish at three o'clock.

I come home at five o'clock. I have dinner at seven. I usually eat soup and tea. Then I do my homework. When I have time I read a book, watch TV or talk to parents. Sometimes I listen to music. I go to bed at 11 o'clock.

Answer the following questions:

1. What time do you usually get up?
2. What time do you go to the college?
3. How many lessons do you have a day?
4. What do you do in your free time?

☞ **"My daily life"** тажикчеги билишуу килитирет биринчи жолу.

Lesson 8

Апрингилерди колууу

Бергетиз апрингилерди колууу

Бергетиз апрингилерди тосмондот жаздыктарга колууулашкы:

1. Mike is a student. Миша студент.
2. There is (there was, there will be) **аппазымаман келин**:
There's a good library in our school. Биздин мектепте жаңы китепхана.
3. Have **ертеги ичкен келин**:
I have a sister. Мендин апайым бар.

Бергетиз апрингилерди тосмондот жаздыктарга колууулашкы:

- a) Зар есимдер адамдын ретин сани есимдерди баса:
- the fourth of October
- b) Зар есимдер асарындагы шырапкан түрү (сүмө: Кел күтүт, су ...):
He is the best student in the group.
- c) Омүрүө тек жалгыз гана болгандыктан зар есимдердин адамдын келин:

the sun, the moon, the earth, the ground, the world, the sky.

d) **Мынагыра, жолдоор, өсөөгөр, катарлаар, тры түбөктөрү, апарлаар**
убошкору, тоошкору, уруушкору:

the Black Sea, the Atlantic Ocean, the Volga, the Thames, the English Channel, the Ural, the Sahara.

e) **Жердин түптү баштарынан:** the North, the South, the East, the West.
Д) Токторгоштон жанындагы башкы кезге:
the Petrov

☞ **Көзгөндө:**

Exercise 1. Fill in the article a, an or the where necessary. Choose >x< where an article is used.

1. ... Thames is ... short river. 2. ... Russia is washed by ... Arctic Ocean in ... north. 3. Kiev is to ... south of ... Moscow. 4. ... Europe is ... continent. 5. ... Moscow is ... capital of ... Russia. 6. Is ... Asia ... island or ... continent? 7. ... Black Sea is to ... south of our country. 8. ... White Sea is in ... north of our country. 9. This ... map of ... world. Can you read ... map? What can you see on ... map? What ... colour are ... valleys on ... map? 10. Petrov is ... architect. He is ... experienced architect. He is in ... Far East. He has ... wife. His wife is ... typist. They have ... son and ... daughter. 11. ... Philippines are situated to ... southeast of ... Asia.

Exercise 2. Fill in the article a, an or the where necessary. Choose >x< where an article is used.

1. This is ... pen. It is ... good pen. ... pen is black. It is on ... table. 2. I have got ... dog. ... dog's name is Spot. He is ... big grey dog. ... dog is very strong. 3. My friend has ... sister. Her name is Ann. ... girl is ... pupil. 4. We have ... picture in ... living room. ... picture is very good. It is on ... wall. 5. ... Irish Sea is between ... Great Britain and Ireland.

Exercise 3. Fill in the article a, an or the where necessary. Choose >x< where an article is used.

1. 1. This is ... pen. ... pen is red. 2. These are pencils. ... pencils are black. This is ... soup. ... soup is tasty. 3. This is ... tree. ... tree is green. 4. This is ... book. It is my book. 5. He never eats ... meat, he always eats ... vegetables ... fruit, and ... nuts. 6. ... sun is yellow. 7. ... sky is grey today. 8. ... Earth is ... planet. 9. This is ... good book. 10. My brother is ... pupil. He goes to ... school. He goes to ... school in ... morning. He has five or six ... lessons every day. In ... afternoon he goes ... home. At ... home he does his ... homework. In ... evening he reads ... books. He usually goes to ... bed at ... half past ten. At ... night he sleeps.

III. extend theme: "My College"

☞ **Vocabulary:**

1. To be established – негизги салтанат
2. Specialty – мамандык
3. Hydrology – гидрология
4. Drilling – бурлау
5. To have a break – демалуу
6. Canteen – асхана
7. Comfortable – ыңгайлуу
8. Cozy – жайлуу
9. To pay attention – көңүл аударуу
10. To be interested in – кызыктуулук танытуу
11. Library – китепкана
12. Magazine – журнал
13. Reading-hall – окуу залы
14. Large – үлкөн
15. Light – жарык
16. Hostel – жатакана
17. Different – ар түрдүү
18. To be situated – орналуу

The Semey Geological Prospecting College

The emblem of our college

My college

The Semey Geological Prospecting College was established in 1931. There are several specialties at the college: geology, ecology, hydrology, geophysics, programming.

The lessons begin at 8.15 and end at 3. The classrooms and laboratories at college are large and light. Most of them have modern equipment.

The library at the college has a lot of specialized geological books and magazines. There is a large reading-hall where we can do our homework.

Our students are interested in basketball, football, volleyball, tourism, tennis, etc.

There is a comfortable hostel where students from different parts of our country live. It is situated near the college.

? Answer the following questions:

1. When was established Semey Geological Prospecting College?

2. Is your college large or small?
3. How many specialties are there?
4. When do lessons begin and end?
5. What time do you have a break?
6. What can you say about college's canteen?
7. Have you got a library there?
8. Where is college's hostel situated?
9. Do you like your college?
10. Do you like your profession?
11. How often do you go to the library?
12. Are you interested in sport?
13. What kind of sport do you like?
14. Are you proud of your college?

Lesson 9 "There is/There are" айналдымдары

There is (there are) айналдым «бар», «сиз жерде бар» деген маанилерди билдирет.

Орус тилинде сүйрүмдө бар (there are) түрөсүн орус лексикологиясынан алууга болот.

There is a bus in the street.

Көчөдө автобус бар.

There is a book on the table.

Стулдун үстүндө китеп бар.

There are two pens on the desk.

Дарыман үстүндө эки каламсан бар.

Бул маанилер формасын кыруу үчүн there is (there are) айналдымнан кийин колдонулат:

There isn't a book on the table.

Стулдун үстүндө китеп жок.

There aren't any buses in the street.

Көчөдө автобуслар жок.

Сүйрүмдө сиздерге to be етістігі there калгандары сөзүнүн алдына кошулат:

Is there a pencil in your bag?

Сенин сөмкөңдө карандаш бар ма?

Are there any cars in the street?

Көчөдө машиналар бар ма?

Кыскасы жауаптар:

Yes, there is.

Yes, there are.

No, there is not.

No, there are not.

Exercises:

Exercise 1. Look and answer.

For example: Are there three oranges? Yes, there are.

- Are there two sandwiches?
- Are there four cupcakes?
- Is there an ice-cream?
- Is there a pizza?
- Are there three glasses?
- Is there a plate?
- Are there four bananas?

Exercise 2. Choose and write.

There is There are

There is a bird in the tree.

There are five ants on the grass.

- an apple in the basket.
- three children in the photo.
- a funny cloud in the sky.
- ten desks in the classroom.
- a rabbit in the hat.
- six pencils in the pencil case.

Exercise 3. Read and answer according to the model. For example:

A.: There are two books on the table.

B.: And on the shelf? (one)

C.: There is one book on the shelf.

- A.: There is one car in the garage.
B.: And in the street? (fifteen)
C.:

- A.: There are six chairs in the room.
B.: And in the kitchen? (three)
C.:

- A.: There are seven of us in my family.
B.: And in your family? (four)
C.:

Full extent theme: "My flat/house"

Vocabulary:

- Block of flats - конглобатна куќа
- Floor - етаж
- Light - лампа
- Furniture - аменитетна опрема
- Kitchen - куќина
- Bedroom - спална соба
- Living room - конак боравак

and

- Flat (n) - стан
- Only - само
- Mirror - ogledalo
- Furniture - мебел
- Picture - слика
- Wall - ѕид
- Door - врата
- Carpet - tepih
- Sofa - divan
- Television - televizor
- Armchair - kресlo

The proverbs (maka-mreclap).

- Flat or Wea, home is best.
- There is no place like home.
- Home sweet home.

Do you know the difference between house and home?

A 'house' is basically the structure/the building where you live.

'Home' is the concept that turns a 'house' into the place where you live, and where generally you would expect to feel comfortable and safe.

Read and translate the text.

My flat/house

I live in a flat. It is on the fourth floor. My flat is not very big. It is very comfortable. There are three rooms in it: a living-room, two bedrooms. We have also a kitchen, a bathroom, and a hall.

Our living-room is big. There are two big windows in it. There is a sofa, two armchairs, and TV-set. There is a brown carpet on the floor.

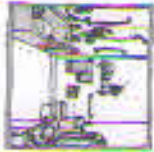
My room is bedroom. There is a bed in it. There is a desk near the table, a computer on the table. There are two shelves on the wall. In the corner there is a wardrobe.

Our kitchen is not very big. There is a table in the middle of the kitchen. There are four chairs around the table. There is a cupboard, a cooker, a fridge in the kitchen. We like our flat very much. We are happy to live here.

Exercise 3. Write the names of the parts of the house.

- A) We eat in the _____
- B) My mother prepares meals in the _____
- C) My father switches TV in the _____
- D) My sister sleeps in her _____
- E) The dog plays in the _____
- F) I take a shower in the _____
- G) The car is in the _____

Exercise 4. Write the correct name under the pictures:

Exercise 5. Work in pairs. Student A put some questions to Student B using "There is/I here are in order to describe this bedroom."

Exercise 6. Describe this living room using "There is/I here are."

2 Answer the following questions:

1. Have you got a house or a flat?
2. How many rooms are there in your flat?
3. Has your flat got all modern conveniences? What are they?
4. What room is the largest in your flat?
5. What is there in the middle of the room?
6. How many windows are there in the bedroom?

My flat/house: _____

Lesson 10.

Great Britain
Сай елчинин илаларына.

Сай елчинин илаларына (Degrees of Comparison of Adjectives)
 (The Comparative Degree) жана кысметчил илаларга (The Superlative Degree)
 1. Бир буюмдан жана бирине буюмдарын ыярткан, -er, -er, -ow, -le
 сай елчинин илаларына кыялы. Сай елчинин кысметчил илалары -est (est)
 аркылы берилет.

Жаңы илалар (The Positive Degree) | Салыштырмалуу илалар (The Comparative Degree) | Кысметчил илалар (The Superlative Degree)

cold	colder	the coldest
busy	busier	the busiest
clever	cleverer	the cleverest
narrow	narrower	the narrowest
simple	simpler	the simplest

2. Бирине буюмдарын ыярткан сай елчинин салыштырмалуу илаларына, кысметчил илаларына **more** жана **most** кысметчил илаларда **most** кошулат.

interesting - more interesting - the most interesting — кызыктуу — кызыктуураак — кызыктуураак
 interesting — сай елчинин келин эки зыгы салыштырмалуу
 interesting — сай елчинин келин эки зыгы салыштырмалуу
 interesting — сай елчинин келин эки зыгы салыштырмалуу

Exercises:

Exercise 1. Write the comparative form of these adjectives. For example:

Big	colder	Young	Beautiful
Careful		Old	Hot
Expensive		Happy	New
Long		Rich	

Exercise 2.

Write comparative sentences about the pictures using **than** and the words in brackets (). Use the Present Simple.

1. (taller) _____
2. (younger) _____
3. (richer) _____
4. (busier) _____
5. (more interesting) _____
6. (more beautiful) _____
7. (more happy) _____

Vocabulary:

1. The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland —
 Улуу Британия жана Түндүк Ирландия бөлүктөрүнүн биригүүсү.

2. The British Isles – Британни аралдары
3. Full name – Тоолук аты
4. To be situated – орнатуу
5. Total area – жалпы аянды
6. Occupy – окупат
7. Western coast – батыштарга жээк (батыштан тобокелге)
8. To be washed by – акызы
9. Main part – негизги бөлүгү
10. Thistle – омураш; тыртыкча (тикенек өсүмдүк) (негизинде)
11. Darfoidl – Даффолд (Түндүк Ирландия, кызыл, кочку ичтери көрүлгөн өсүмдүк)
12. Shamrock – Yew жана пахта өсүмдүк (тринистин)
13. Suburb – калай маңы; калай жаңы
14. A constitutional monarchy – конституциялык монархия
15. The head – баш
16. Queen – ханшайым
17. High mountains – бийик тоолор
18. Deep – терең
19. Long – узун
20. River – өңгөрү
21. To be rich in minerals – байлык казылмаларга бай оору
22. Deposits – кен казылмалары
23. Coal – көмүр
24. Iron – темир
25. Oil – нефть
26. Gas – газ
27. Winter – кыш
28. Summer – жаз
29. Cold – суук
30. Hot – ысык
31. Population – халык
32. Capital – акталар

The flag of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

The coat of arms of the United Kingdom

Great Britain: geographical position

The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland occupies a territory of the British Isles. Its total area is 244,100 square km. The UK is situated off the north-western coast of Europe between the Atlantic Ocean and the North Sea.

It consists of four main parts and every part has its national emblem: England – the red rose, Scotland – the thistle, Wales – the daffodil and the leek, Northern Ireland – the shamrock. Their capitals are London, Edinburgh, Cardiff and Belfast.

There are many rivers in the UK. The Severn and the Thames are the deepest and the longest of the British rivers. Some other rivers are the Mersey, the Trent, the Tyne, the Ulfre and the Bristol Avon.

Great Britain is not very rich in mineral resources; it has some deposits of coal and iron ore, oil and gas.

Winters are not cold and summers are not hot.

The population of the UK is nearly 59 million people. The population lives mostly in towns and cities and their suburbs.

The official language is English. The UK is a constitutional monarchy. The head of the state is the Queen.

The capital of Great Britain is London.

Country	Capital	Flag	Symbol	Motto

England	London			The red rose
Scotland	Edinburgh			The thistle
Wales	Cardiff			The leek
Northern Ireland	Belfast			The daffodil
				The shamrock

- 7 Answer the following questions:**
- Where is the United Kingdom situated?
 - What ocean and seas are the British Isles washed by?
 - How many parts does Great Britain consist of and what are they called?
 - Are there any high mountains in Great Britain?
 - What mineral resources is Great Britain rich in?
 - What is the climate like in Great Britain?
 - What is the population of Great Britain?
 - What city is the capital of the U. K.?

Lesson 11. Epekerie banuabgaftrai chn ochmit muphatarpa.

Annunian tirhne epekerie banuabgaftrai bigneue chn ochmap esp, oay

Жаһи унаһпәһи (The Positive Degree)	Сәһиәтәһпәһи (The Comparative Degree)	Кәһиәтәһпәһи (The Superlative Degree)
good (axymca)	better	the best

bad (axymca)	worse	the worst
much, many (awm)	more	the most
little (axymca)	less	the least
far (axymca)	farther further	the farthest the furthest
as ... as	as long as as soon as	My brother is as tall as me.
not so ... as	not so tall as	My brother is not so slim as my sister.

- 8 Exercises:**
- Exercise 1. Put as ... as.**
1. Mike is ... tall ... Pete. 2. Kate is ... nice ... Ann. 3. My room is ... light ... this one. 4. This book is ... thin ... that one. 5. Sergei Nosov is ... old ... Vadim Ivanov. 6. This is ... young ... Olga's sister.

- Exercise 2. Put not so ... as.**
1. I am ... tall ... Pete. 2. She is ... nice ... Kate. 3. This woman is ... young ... that one. 4. The father is ... old ... this man. 5. I am ... thin ... you. 6. Kate is ... lazy ... her brother. 7. This child is ... small ... that one.

- Exercise 3. Write the comparative sentences.**
- For example:** The Nile/the Amazon (long)
the Nile is longer than the Amazon.

1. Canada/Brazil (big) _____
2. Israel/Beiruth (pretty) _____
3. Diving/flying (dangerous) _____
4. My English/your English (bad) _____
5. This chair/that chair (comfortable) _____
6. Her husband/her (young) _____
7. Hinos/train (cheap) _____
8. French wine/English wine (good) _____

- Exercise 4. Complete the sentences with a superlative. Use the adjectives in brackets.**
- For example:** It's the most dangerous country in the world.
I am _____ in my family. (tall)
That house is _____ in the street. (old)

The Scots make _____ whisky in the world. (good)
 This is _____ part of the country. (hot)
 This is _____ building in the city. (famous)
 He's _____ student in the class. (bad)
 Chinese is one of _____ languages to learn. (difficult)
 It's _____ dress in the shop. (pretty)

Lexical theme: "Great Britain: industry and agriculture"

@Vocabulary:

1. **Highly industrialized** - жогоркта өнөржайлтуу
2. **Clothes** - кийим
3. **Food** - тамак
4. **Plane** - уукак
5. **To be made** - иштелип
6. **Lostry** - жук машина
7. **Machines** - машина, механизм
8. **Cotton** - амант
9. **Equipment** - жабжалары, жабжалар, аспап-калкан
10. **Coal-mining** - көмүр өндүрү
11. **Ship-building** - кеме жасап
12. **Cattle-farm** - мал чарбанынчак ферма
13. **Wheat** - буудай
14. **Population** - халык
15. **Textile** - токума

Read, translate and retell the text:

Great Britain: industry and agriculture

Great Britain is a highly developed industrial country. London is an important industrial centre. Clothes, food, planes and cars are made in London. Birmingham is the biggest industrial town. Machines, cars and lorries are made there. TV sets and radios are also produced in this town. Manchester is the centre of cotton textile industry, one of the most important producers of computers and electronic equipment. Coal is found in South Wales. Ship-building is an important industry in the United Kingdom. The main ship-building centres are London, Glasgow, Belfast and others.

? Answer the following questions:

1. What is the population of the UK?
2. What is produced in London?
3. What is produced in Birmingham?

4. What is produced in Manchester?
5. Where is ship-building developed?
6. Where are food, wheat and vegetables grown?

Exercise 11. Eccentric және реттик сан есимиэр.

Үчүн үчүн артынан (онун, алтыран, мошмерин, башкарын билдиретин сөз табы. Үчүн өнөржай өндүрүсү жана реттик белгилер билдирет. Реттик сан есимиэр эрттин үчүнүн билдирген санга *how many* (кантип?) деген суроога жапай берсеңиз. *to twenty* - онго чейин *from hundred and twenty-five* - жүз жанарса бештен баштап *from one hundred per centum* билдирет жана *which?* (саным?) деген суроога жапай берсеңиз. *a few* - кээпчүлүк. *the one hundred and twenty-fourth* - жүз жанарсаоттундү.

	Eccentric сан есимиэр	Реттик сан есимиэр
1	One	1 st (the) first
2	Two	2 nd (the) second
3	Three	3 rd (the) third
4	Four	4 th (the) fourth
5	Five	5 th (the) fifth
6	Six	6 th (the) sixth
7	Seven	7 th (the) seventh
8	Eight	8 th (the) eighth
9	Nine	9 th (the) ninth
10	Ten	10 th (the) tenth
11	Eleven	11 th (the) eleventh
12	Twelve	12 th (the) twelfth
13	Thirteen	13 th (the) thirteenth
14	Fourteen	14 th (the) fourteenth
15	Fifteen	15 th (the) fifteenth
16	Sixteen	16 th (the) sixteenth
17	Seventeen	17 th (the) seventeenth
18	Eighteen	18 th (the) eighteenth
19	Nineteen	19 th (the) nineteenth
20	Twenty	20 th (the) twentieth
21	Twenty one	21 st (the) twenty first
22	Twenty two	22 nd (the) twenty second

23	Twenty three	23 rd (the) twenty third
24	Twenty four	24 th (the) twenty fourth
25	Twenty five	25 th (the) twenty fifth
26	Twenty six	26 th (the) twenty sixth
27	Twenty seven	27 th (the) twenty seventh
28	Twenty eight	28 th (the) twenty eighth
29	Twenty nine	29 th (the) twenty ninth
30	Thirty	30 th (the) thirtieth
40	Forty	40 th (the) fortieth
50	Fifty	50 th (the) fiftieth
60	Sixty	60 th (the) sixtieth
70	Seventy	70 th (the) seventieth
80	Eighty	80 th (the) eightieth
90	Ninety	90 th (the) ninetieth
100	One hundred	100 th (the) first hundred
101	One hundred and one	101 st (the) one hundred and one
102	One hundred and two	102 nd (the) one hundred and two
255	Two hundred fifty five	255 th (the) two hundred and fifty five
1000	One thousand	1000 th (the) first thousand
200,000	Two hundred thousand	200,000 th (the) two hundred thousandth
1 000,000	One million	1 000,000 th (the) first million
1 000,000,000	One billion	1 000, 000, 000 th (the) first billion
7006	Seven thousand and six	7006 th (the) seven thousand and six

1) Еттен 19ға дейін сан есімдер бастанғы формаларына *-teen* жұрнағын қосылуы арқасын жасалады. four – fourteen, six – sixteen және т.б. Сонымен *three және five* деген сан есімдерге *-teen* жұрнағы қосылғанда өзгеріс: three – thirteen five – fifteen

2) Оңалық сан есімдерге бастанғы формаларына *-ty* жұрнағы қосылды. сонымен қатар *two, three, four, five* сан есімдері өзгеріс:
 two – twenty
 three – thirty four forty
 five – fifty

Оңалықтар мен бірліктер арақша дәрже қойылады:
 twenty-five

3) Күрделі сан есімдерге оңалықтардың алдына (сөз олар бойынша, оңға бағытталуы арқында) *and* шығуы қойылады.
 375 — three hundred and seventy-five
 305 — three hundred and five
 2,075 — two thousand and seventy-five

□ 1,005 — two thousand and five
 □ 1,115,275 — one million two hundred and twenty-five thousand three hundred and seventy-five

□ *top you* (америкалық мәлімет) үш қолында (олардан соңа қарай): 3,745; 18,435,816. *billions* (америкалық тілде) 1,000,000,000 — a billion, америкалық тілінде *million* - a billion.

first сан есімдер, бірақ *you* сан есімдері есептемегенде *first, second, third, fourth* сан есімдері қызықсыз, оларға *-th* жұрнағы жалғаналма, сонымен қатар *prince* сан есімдері бойынша өзгеріс артқан қойылады.

Күрделі сандар сан есімдерге жұрнақтар тек соңғы дәрежеге қана реттік сан есімдерімен қосылады. *an* алдындағы сан есімдер есептеме болмай бермей:

hundred, first one hundred and twenty-five

one hundred

Exercise 1. Tick (✓) the correct form in each pair. Put a line through the wrong form. (For example: a hundred-section ✓ / a hundred and sixteen ✗)

1. (400) a hundred-section	a hundred and sixteen
2. (400) forty-nine	forty-nine
3. (400) six hundred	six hundreds
4. (400) fourth	forth
5. (400) twelfth	twelfth
6. (2,000) two thousand dollars	two thousands dollars
7. (2,000) twenty-three	twenty-third
8. (700) fifty-seven	seventy-eight
9. (700) eight	eight
10. (700) seventeen	seventeenth
11. (500) fifth	fifth
12. (7 million) seven million	seven millions
13. (700) ninth	ninth
14. (700) thirtieth	thirtieth
15. (700) three hundred and ninety-five	three hundred ninety-five

Exercise 2. Write out the following numbers. For example: 1100 two thousand and eleven

- 1. 2000
- 2. 1000
- 3. 100
- 4. 1000
- 5. 1000000
- 6. 1000
- 7. 1000
- 8. 100
- 9. 1000
- 10. 1000

- 11. (15,000)
- 12. (68)
- 13. (34th)
- 14. (150)
- 15. (3rd)
- 16. (25th)
- 17. (19th)

Exercise 3. Match eccentric can eccentric pertric can echare
 айналарын аныктагыч, айырмачылыгы, айырмачылык, айырмачылыгы, айырмачылык

Miscellaneous ← 20 → 20th twentieth

23	19	5
1	89	7
15	2	6
14	48	100
78	3	8
1001	12	
306	205	

Etymological theme: "Great Britain: political system"

☞ Vocabulary:

1. Officially – рәсми
2. Power – ботик
3. To be limited - чекленген
4. Elect – тандуу
5. Chairperson – төрага
6. Appoint – таарыштыруу
7. Government – Үкүмөт
8. Gather – чогуу
9. Make the law – мыйзам чыгаруу
10. The House of Lords – Жогорку палата
11. The House of Commons – Төзөңгү палата, кыргызча палата
12. Conservatives - консерваторлар
13. The Labour Party – иштөөчүлүк партия
14. The Liberal Democrats Party – Либералдык демократиялык партия
15. The European Community – Еуропалык кызыкдангыч

The House of Parliament

A King sits on the tower when Parliament is sitting during the day.

Elizabeth II, 1926-, queen of Great Britain and Northern Ireland (1952-) A older daughter and successor of George VI.

Read, translate and retell the text.

Great Britain: political system

Great Britain is a monarchy, but the Queen is not absolute but constitutional powers are limited by Parliament.

Parliament is the group of people who make the laws of their country. The Parliament consists of the House of Lords and the House of Commons. The members of the House of Commons are elected for five years. The House of Commons consists of 650 members. The House of Lords has more than 1000 members. The Speaker of the House of Commons is elected by the members of the House of Commons at all the debates in the House of Commons. The members of the House of Lords are not elected. They are appointed. The chairperson of the House of Lords is Lord Chancellor.

The Prime Minister is the head of the government. The Prime Minister is usually the leader of the political party.

The largest political parties are the Conservatives, Labour and the Liberal Democrats. The place where members of Parliament gather to make laws is called the House of Parliament.

Since 1973, Britain has been a member of the European Community.

? Answer the following questions:

1. Who is the head of government in Britain?
2. How many parts does Parliament have?
3. What are they?
4. Who is the leader of political party?
5. What can you tell about the House of Lords?

Lesson 13:

Даталар, Уақыт: Белгілеулер.

Даталар.

Орне: Тімен санамақтарға аралық таңбаға жазылып есеттік сан есім белгіленеді, олар есім санмен бірігіп оқылады:

- 1900 — nineteen hundred
- 1905 — nineteen five; nineteen hundred and five; nineteen hundred and five
- 1917 — nineteen seventeen
- 2000 — two thousand

Year: соғи жылдан кейін қолданылмайды; бірақ оған дейін қолданылады.

- 1929 жыл — year nineteen hundred and twenty nine
- Даталар реттік сан есімдермен белгітеледі:
- May 15 th, 1948 — May the fifteenth nineteen forty-eight.

The fifteenth of May nineteen forty-eight. Жазылуына ар түрлі болуы мүмкін: April, 12; April, 12th; 12th April; 12th of April. Ата күндері мен ай атаулары белгіде бас әріпмен жазылады - Friday, January. Белгінен ал күнден және датадан кейін үтір қойылады.

- Wednesday, 29th January, 1987.

Ай атаулары мен ай нөмірлері	Ай атаулары
1 January	1 January
2 February	2 February
3 March	3 March
4 April	4 April
5 May	5 May
6 June	6 June
7 July	7 July
8 August	8 August
9 September	9 September
10 October	10 October
11 November	11 November
12 December	12 December

Қысқарту белгілері: *Jan (January), Feb (February), Mar (March), Apr (April), May, Jun (June), Jul (July), Aug (August), Sep (September), Oct (October), Nov (November), Dec (December)*.

Ай атауларының бастапқы әріптері үлкен әріпмен жазылады.

Ай нөмірлері: *1st (1st), 2nd (2nd), 3rd (3rd), 4th (4th), 5th (5th), 6th (6th), 7th (7th), 8th (8th), 9th (9th), 10th (10th), 11th (11th), 12th (12th)*.

Ай нөмірлерінің бастапқы әріптері үлкен әріпмен жазылады.

Ай нөмірлерінің соңындағы *th* әріптері кіші әріпмен жазылады.

Жыл және ондық белгілеулер, нәтижелер, телефон нөмірлері

1. Жыл белгілеулері: *1987 (one thousand nine hundred and eighty seven)*.

2. Ондық белгілеулер: *100 (one hundred), 1000 (one thousand)*.

3. Нәтижелер: *100 (one hundred), 1000 (one thousand)*.

4. Телефон нөмірлері: *100 (one hundred), 1000 (one thousand)*.

5. Ай атаулары: *Jan (January), Feb (February), Mar (March), Apr (April), May, Jun (June), Jul (July), Aug (August), Sep (September), Oct (October), Nov (November), Dec (December)*.

6. Ай нөмірлері: *1st (1st), 2nd (2nd), 3rd (3rd), 4th (4th), 5th (5th), 6th (6th), 7th (7th), 8th (8th), 9th (9th), 10th (10th), 11th (11th), 12th (12th)*.

7. Ай нөмірлерінің бастапқы әріптері үлкен әріпмен жазылады.

8. Ай нөмірлерінің соңындағы *th* әріптері кіші әріпмен жазылады.

9. Ай атаулары мен ай нөмірлері бірігіп оқылады.

10. Ай атаулары мен ай нөмірлері бірігіп оқылады.

11. Ай атаулары мен ай нөмірлері бірігіп оқылады.

12. Ай атаулары мен ай нөмірлері бірігіп оқылады.

Жаңы бөлүмөстөр
 $\frac{1}{2}$ - a (one) half
 $\frac{2}{3}$ - two thirds
 $\frac{1}{4}$ - a (one) quarter or
 a (one) fourth

Оңурак бөлүмөстөр
 0.1 - zero point one
 2.3 - two point three
 2.35 - two point three five
 two point thirty five

Exercises:

Exercise 1. Кеңеш даталарына атылышына жазылыгы:

12 катар 1946 ж.
 5 аюун 1986 ж.
 8 желтооксан 2008 ж.
 31 кыркүйөк 2009 ж.

23 аякын 1896 ж.
 7 маусым 1969 ж.
 5 тамыз 2001 ж.
 12 казы 2000 ж.

Exercise 2. Мына сөздөргө аударылыгыңар.

карама, тавар, жыма, цент, акман, тапкыр, желтооксан, мусулман, дүйкө
 карама, катар, саркент, маусым, селкент, сүйр, аман, бейкент, желтоок
 манас

**Exercise 3. Бир башкара оз бетине атра атырары, из есиши башына
 pe tishen an atтарып теги жазылыгыңар.**

January, March, Monday, April, Friday, Sunday, March, May, Thursday,
 September, June, Tuesday, July, October, Saturday, August, December, November,
 February.

Атра аттары

Ан аттары

Exercise 4. (Carat neine bolomat?) What time is it now?

1. 4:45
 2. 8:50
 3. 10:40
 4. 9:35

5. 11:25
 6. 12:55
 7. 3:15

Exercise 5. What is your telephone number?

69-10-69 _____ 56-95-85 _____

90-02-07 _____

Exercise 6. Атылышына жазылыгыңар:

1.18 _____
 2.2.3 _____
 3.17/502 _____

4. $\frac{1}{2}$ _____
 5. $\frac{2}{3}$ _____

United Kingdom, London

Атылыгыңар:

- 1. Population - население
- 2. Foreign - алыс
- 3. Short - кыска
- 4. Free - ачык
- 5. Ambassador - элчилик
- 6. House - үй
- 7. Industrial - өнөрүмдүк
- 8. Forest - токой

The Palace of Westminster

The British Parliament sits in the Building which is called the Palace of Westminster. It's also called the Houses of Parliament because there are two Houses: the House of Lords and the House of Commons. You can go in the buildings, if you order arrangement.

Big Ben is the huge bell in the Clock Tower on the end of the Houses of Parliament. It is 96.3 meters high.

London Eye

Westminster Abbey

- This is a holy place.
- All English kings have been crowned and buried in the church since 1308.

Buckingham Palace

- ☐ This is the Queen's home.
- ☐ It was built in 1703.
- ☐ There is a great collection of paintings.

The Tower Bridge in London

London's red bus

Red phone booth

London

London is the capital of Great Britain. London is situated on the Thames. The population of London is nine million people. London is divided into 3 main parts: the City, the West End and the East End.

The City is the oldest part of London. There are many offices, companies and banks. The City is the financial centre of the UK.

The West End is the centre of London. There are a lot of rich hotels, large restaurants and cinemas. There are a lot of beautiful houses and gardens. Westminster Palace is the seat of the British Parliament.

The Tower of the Houses of Parliament stand high above the city. There is the biggest clock in the world in Big Ben. The official London residence of the Queen is Buckingham Palace. It was built in the 18th century. Trafalgar Square is in the centre of the West End.

There are many museums, libraries and galleries in London. The British Museum is a very interesting place in London.

The East End of London is the industrial area. There are many factories, workshops and docks there.

2. Answer the following questions:

1. What is London?
2. How much is the population of London?
3. Where is London situated?
4. Into which parts is London divided?
5. Do you know any places of interest in London?

1. What is the capital of Wales?;

Test

- A) Edinburgh.
- B) Coventry.
- C) Cardiff.
- D) Belfast.
- E) Birmingham.

2. What cannot be found in London?;

- A) Tower of London.
- B) Buckingham Palace.
- C) Nelson's Column.
- D) Lincoln Memorial.
- E) Trafalgar Square.

3. The United Kingdom is a ...;

- A) People's Republic.
- B) Federal Republic.
- C) Democratic Republic.
- D) Constitutional Monarchy.
- E) Unitary State.

4. Scotland is situated in the ...;

- A) South.
- B) West.
- C) East.
- D) South-east.
- E) North.

5. What is Big Ben?;

- A) Theatre.
- B) Museum.
- C) Clock.

- (1) Parliament.
- (2) University.

6. What is the capital of England?;

- A) London.
- B) Belfast.
- C) London.
- D) Birmingham.
- E) Dublin.

7. East or West ...?

- A) London is large.
- B) It is the only place.
- C) London is best.
- D) They are fine.
- E) It is nice.

8. Knowledge is ...?

- A) Power.
- B) Money.
- C) Time.
- D) Fortune.
- E) Power.

Reading 14

Исторический экономический период

определенный тип

и с определенной историей

и в истории

и в истории. Он известен как

и в истории. Он известен как

и в истории. Он известен как

и в истории. Он известен как

и в истории. Он известен как

и в истории. Он известен как

и в истории. Он известен как

и в истории. Он известен как

и в истории.

Canada

Open questions

и в истории. Он известен как

и с определенной историей

и с определенной историей

и в истории

и в истории. Он известен как

и в истории. Он известен как

и в истории. Он известен как

и в истории. Он известен как

и в истории. Он известен как

и в истории. Он известен как

и в истории. Он известен как

и в истории. Он известен как

и в истории.

A lamp is **over** the bookshelf.
 Лампа над книжной полкой. Книга сверху утравас (арин ийинг түр)

under – под астында;
 A box is **under** the table. Коран сүзүгү астында.
 Рамк под столом.

in front of – перед адында (капна көрсөт);
 There is a garden **in front of** our school.
 Перед кышай иркөөлү өтү-сү, биздин мектеп адында бадына бар.

at 1) ү, өкүмө, на (указывает на направление предмета вблизи другого предмета (бир заттан екүнү заттан маңалда орыналасканын көрсөтөт)),
 2) а, на (указывает на участие в каком-либо действии или процессе) белг
 аперет некое. үрүстө катышканын көрсөтөт;
 There is a chair **at** the door.
 У аперү сүтүл сүтүл. Ескитиң касында орындак бар,
 He was **at** the meeting.
 Он бул на сөөрүгүнү. Он аманаста болду.

Exercises:
Exercise 1.

The bee is the flower.
 The bee is the flower.
 The bee is the flower.
 The dog is the box.
 The dog is the box.

The kitten is the box.
 The kitten is the box.
 The kitten is the box.

Exercise 2. The kitten is the box.
 under next to on in

Exercise 3. Look at the picture and answer the following questions.
 The sentences below describe the picture. Look at the picture and change the underlined words which are wrong. Tick (✓) the underlined words which are correct.
 1. There is a TV under on the table.
 2. There is a ring on ✓ the floor.
 3. The dog is sitting ✓ the table.
 4. The cat is next to ✓ the flowers.
 5. The lamp is on the table ✓ the vase.
 6. There is a big book in front of ✓ the flowers.
 7. There is a picture under ✓ the table.
 8. The cat is sitting ✓ the table.
 9. There is a bird on a cage.

Yes, it is! / Yes, they are!
No, it is not / No, they are not

1. Is the teddy bear on the desk?
 2. Is the lamp on the desk?

- Are the flowers near the vase?
- Are the slippers on the floor?
- Is the plant under the desk?
- Is the table on the carpet?
- Are the chairs near the table?
- Is the brush between the teddy bear and the poster?
- Is the pillow on the chair?
- Are the slippers in front of the ban?

III. lexical theme:

Canada: geographical position

Vocabulary:

- coast – жээк
- island – арал
- plain – жазык
- fall – күз
- snowfall – кар
- splendid – тамаша

The flag

The coat-of-arms

The map of Canada

Canada: geographical position

Canada is the second largest country in the world. Canada is situated in North America. Canada has an area of nearly ten million square kilometers. It is washed by the Pacific Ocean in the west and by the Atlantic Ocean in the east. Canada has mountains, high plains and low plains. The Rocky Mountains run parallel to the Pacific coast. Canada is a country of lakes. There are the Great Lakes, Lakes Superior, Huron, Erie and Ontario, the fifth Great Lake, Michigan, lies in the USA. Canada also has large rivers: the Mackenzie, the Yukon, the St. Lawrence River. The temperate fall is one of the most splendid sights in the world. Canada has several climatic regions. Winter in Canada lasts from four to five months with heavy snowfalls. There is much rain in the east and west, but less in the centre. The north of the country near the Arctic is tundra.

Answer the following questions:

- What is the total area of Canada?
- What is/was its western coast washed by?
- What is/was its eastern coast washed by?
- What about mountains?
- What are the water rivers in Canada?
- What are the lakes in Canada?
- What climate does Canada have?

Exercise 16

Убакыт репетитория

1. What is the total area of Canada?

2. What is/was its western coast washed by?

3. What is/was its eastern coast washed by?

4. What about mountains?

5. What are the lakes in Canada?

6. What are the rivers in Canada?

7. What climate does Canada have?

8. What about mountains?

9. What are the lakes in Canada?

10. What climate does Canada have?

11. What about mountains?

12. What are the lakes in Canada?

On neither day is it independent. On other occasions you'll see it.

The academic year begins on the first of September.

События для учащихся: 1-го сентября. Ой, жана бипими касыяны.

Exercises:

Exercise 1. Fill the gaps in the following sentences with in, on or at.

For example: I went to Turkey in July.

- We must leave _____ five o'clock.
- We'll have a break _____ the afternoon.
- She's arriving _____ Monday.
- It's very cold here _____ night.
- I was born _____ 1970.
- I never work _____ the weekend.
- We can play tennis _____ the summer.
- School starts _____ September 5th.
- I'll see you _____ lunchtime.

Exercise 2. Put in, at or on.

- What are you doing _____ Saturday?
- Can you wake me _____ 6.30?
- The classes start _____ September 8th.
- I'll be at work late _____ Tuesday morning.
- I have my guitar lessons _____ 10.00 _____ Wednesdays.
- She got married _____ Easter Monday.
- My new job starts _____ April 17th.
- Can we meet _____ lunchtime _____ Tuesday?

Lexical theme: "Canada: political system"

Vocabulary:

- Commonwealth - биримдик
- King - хан
- Governor-General - генерал-губернатор
- To be headed - баскарылуу
- Province - провинция (бийик мемулеттерине аймактык бөлүк)
- Vary - өзгөрүү
- Recognize - тааны
- Was ruled - баскарылган
- Ancestry - уркакы

Canada: political system

The government type of Canada is with parliamentary democracy. Canada is a federation of 10 provinces and 3 territories. Canada is an indep. state. But according to the Constitution Act of 1982 British Monarch, Queen Elizabeth II of the United Kingdom is recognized as Queen of Canada. Canada was ruled

... and English ancestry and about 17% have some French ancestry. There are two ... as languages: English and French.

The population of Canada is about 32 million people. The capital of Canada is Ottawa.

Answer the following questions:

- What kind of state is Canada?
- How many provinces and territories does it consist of?
- What is the head of Canada?
- What political parties are there in Canada?

Кыргызча: Канада - парламенттик демократиялык республика.

Exercises:

- What are the main political parties in Canada?
- What is the role of the Governor-General?
- What is the role of the Prime Minister?
- What is the role of the Parliament?

Канададагы негизги саясий партиялар: Либералдардын партиясы, Консервативдердин партиясы, Прогрессив консервативдердин партиясы.

Губернатор-генералдын ролү: Канададагы башкы мамлекет башчысы.

Премьер-министрдин ролү: Канададагы башкы бийлик башчысы.

Парламенттин ролү: Канададагы башкы бийлик бөлүмү.

Канададагы башкы саясий партиялардын программалары.

Канададагы башкы саясий партиялардын лидерлери.

Канададагы башкы саясий партиялардын программалары.

Канададагы башкы саясий партиялардын лидерлери.

Exercises:

- Exercise 1. Put in From, to, at or in.
- I will go _____ the country this weekend.

1. The special hours _____ the bathroom.
2. Shall we drive _____ Scotland or go by train?
3. We flew directly _____ Berlin _____ Tokyo.
4. What time do we arrive _____ Paris?
5. After six days walking, they got _____ a river.
6. I saw Annie standing _____ the bus stop.
7. When we arrived _____ her house she had already left.
8. In winter I usually go _____ bed at ten o'clock because I go _____ and have to get up early.
9. Do you like to read _____ bed?
10. Where is your little sister? - She is _____ bed.
11. In summer my mother does not go _____ work and I don't go _____ to school.
12. I like to go _____ bed late.
13. We did not want to stay _____ town.

Exercise 2. Put in to/at/in where necessary. If no preposition is necessary, leave an empty space (-).

For example: What time does this train get to London?

1. What time does this train arrive _____ London?
2. What time did you get _____ home last night?
3. What time do you usually arrive _____ work in the morning?
4. When we got _____ the cinema, there was a long queue outside.
5. I arrived _____ home feeling very tired.

Exercise 3. Put in to/at/in/into where necessary. If no preposition is necessary, leave an empty space (-).

For example: Three people were taken to hospital after the accident.

I met Caroline on my way - home. (no preposition)

1. We left our luggage _____ the station and went to find something to eat.
2. Shall we take a taxi _____ the station or shall we walk?
3. I must go _____ the bank today to change some money.
4. The river Rhine flows _____ the North Sea.
5. I'm tired. As soon as I get _____ home, I'm going _____ bed.
6. 'Have you got your camera?' 'No, I left it _____ home.'
7. Marcel is French. He has just returned _____ France after two years _____.
8. Are you going _____ Linda's party next week?
9. Carl was born _____ Chicago but his family moved _____ New York when he was three. He still lives _____ New York.
10. Have you ever been _____ China?
11. I had lost my key but I managed to climb _____ the house through a window.
12. We got stuck in a traffic jam on our way _____ the airport.
13. We had lunch _____ the airport while we were waiting for our plane _____.

(10-11) We hope you enjoy your stay here. ...
 ... to someone leaving your town or country? Welcome _____!

1. He is a ...
 2. He is a ...
 3. He is a ...
 4. He is a ...
 5. He is a ...
 6. He is a ...
 7. He is a ...
 8. He is a ...
 9. He is a ...
 10. He is a ...

Where is the capital of Canada?

There is the capital of Canada. It's an administrative and a political centre. It is situated in the Ottawa Valley. The city lies on the southern banks of the Ottawa River, flowing from the north's fourth largest city. The oldest part of the city is known as ...

... the city has many sporting activities, such as skating, curling in winter, cycling and jogging (in summer), skiing, hiking, and sailing. Ottawa has many cricket clubs for ... of all ages.

Answer the following questions:

1. What is the capital of Canada?
 2. What are the places of interest in Ottawa?
- Test**
1. Historical district of London is called ...
 2. ...
 3. ...
 4. First Ford ...

e. Oxford Street.

2. The capital of Canada is ... :

- a. Montreal.
- b. Toronto.
- c. Quebec.
- d. Vancouver.
- e. Ottawa.

3. We all went ... the cinema last night:

- a. In.
- b. To.
- c. At.
- d. From.
- e. During.

4. There is a nice picture ... the wall:

- a. At.
- b. In.
- c. On.
- d. For.
- e. To.

5. We have bought a lot of flowers ... our teacher:

- a. At.
- b. In.
- c. On.
- d. Of.
- e. For.

6. She lives ... Karaganda:

- a. On.
- b. At.
- c. To.
- d. In.
- e. For.

7. Happy birthday ... you:

- A) For.
- B) To.
- C) In.
- D) On.
- E) At.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРНАУЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

АБРАИМОВА ЕРКЕКАН МҮРПАТКАНОВНА

Авданин тий нани сабуртуну талкыланууга арунган десирка-грамматикалык, фонетикалык жана диалектикалык көрсөтмө сүрөттөлүшү (авданин тий нани боюнча элечемек көчөккү аялдуу), «А.С.Пунанан аркадага орта мектеп» КЖМ. ШКО Улан аялдуу Сарып аялдуу. Бөрөмек: «Zhardem» БУ РВО -2019 ж., - 60 бет.

Тегере 7.01.2019. депуат багыга 18.02.2019. сон собуруда.

Ишмери ебс8438. Кенес кезги 80 гыа2. Сөзүмк бөрөмек Шайртун

6. т. 5.9. Таркытууда 50 мин. Тундуртук № 899. «Zhardem»

бөрөмөккү багытууда